

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

О.Б.Чернега, Ю.Г. Бочарова

МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

**Кривий Ріг
2021**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

О.Б.Чернега, Ю.Г. Бочарова

МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Затверджено на засіданні
кафедри економіки та міжнародних
економічних відносин
Протокол № 15
від “07” травня 2021 р.

Схвалено навчально-методичною радою
ДонНУЕТ
Протокол №9
від “28” травня 2021 р.

**Кривий Ріг
2021**

УДК 339.9 (076.5)
ББК 65.5я73
Ч 49

Чернега, О.Б.

Ч 49 Міжнародні стратегії економічного розвитку [Текст] : метод. рек. до вивч. дисц. / О.Б Чернега, Ю.Г. Бочарова ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського, каф. економіки та міжнародних економічних відносин. – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2021. – 46 с.

Методичні рекомендації призначені для студентів всіх форм навчання і включають інформацію щодо змісту змістових модулів та тем дисципліни, планів семінарських занять, завдань для самостійного вивчення та розподілу балів за видами робіт, що виконуються студентами протягом вивчення дисципліни. Методичні рекомендації містять перелік питань для підготовки до підсумкового контролю та перелік основної та додаткової літератури.

УДК 339.9 (076.5)
ББК 65.5я73

© Чернега О.Б., 2021
© Донецький національний
університет економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського, 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ЧАСТИНА 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ	5
ЧАСТИНА 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	12
Змістовий модуль 1. Стратегії розвитку: поняття, види та особливості формування	13
Змістовий модуль 2. Національні стратегії розвитку та міжнародна регуляторно-координаційна політика	29
ЧАСТИНА 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	37
Змістовий модуль 1. Стратегії розвитку: поняття, види та особливості формування	38
Змістовий модуль 2. Національні стратегії розвитку та міжнародна регуляторно-координаційна політика	43

ВСТУП

В умовах становлення нового світового порядку, підвищення ентропії, диспропорційності та асиметричності світового господарства важливе значення має визначення особливостей економічного зростання в окремих країнах світу, встановлення факторів, що впливають на формування стратегій розвитку суб'єктів міжнародної економіки, дослідження головних характеристик національних стратегій в умовах глобалізації.

Мета вивчення дисципліни полягає у поглиблені і розширені теоретичних знань щодо міжнародних стратегій економічного розвитку.

Завдання дисципліни полягає у набутті теоретичної і практичної підготовки здобувачів ВО у сфері міжнародних стратегій економічного розвитку; формуванні вмінь та навичок визначення видів та аналізу стратегій розвитку та середовища їх формування, ідентифікації особливостей глобалізації, дослідження цивілізаційних вимірів економічного розвитку, аналізу національних стратегій економічного розвитку, оцінювання макроекономічних політик різних країн світу, застосування механізмів міжнародної координації глобальних та національних економічних процесів з метою забезпечення ефективних управлінських рішень.

Предмет: особливості міжнародних стратегій економічного розвитку країн в умовах глобалізації.

ЧАСТИНА 1.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни денна/заочна форма навчання
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Публічне управління та адміністрування
Семестр (осінній / весняний)	осінній
Кількість кредитів	5
Загальна кількість годин	150
Кількість модулів	1
Лекції, годин	28 / 8
Практичні / семінарські, годин	28 / 8
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	94 / 134
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	4
самостійної роботи студента	6,71
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Мета вивчення дисципліни полягає у поглибленні і розширенні теоретичних знань щодо міжнародних стратегій економічного розвитку.

Завдання дисципліни полягає у набутті теоретичної і практичної підготовки здобувачів ВО у сфері міжнародних стратегій економічного розвитку; формуванні вмінь та навичок визначення видів та аналізу стратегій розвитку та середовища їх формування, ідентифікації особливостей глобалізації, дослідження цивілізаційних вимірів економічного розвитку, аналізу національних стратегій економічного розвитку, оцінювання макроекономічних політик різних країн світу, застосування механізмів міжнародної координації глобальних та національних економічних процесів з метою забезпечення ефективних управлінських рішень.

Предмет: особливості міжнародних стратегій економічного розвитку країн в умовах глобалізації.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Поняття, види стратегій розвитку та середовище їх формування

Тема 2. Глобалізація і стратегії розвитку

Тема 3. Цивілізаційні виміри економічного розвитку

Тема 4. Національні стратегії розвитку та макроекономічні політики

Тема 5. Міжнародна координація глобальних та національних економічних процесів.

Опанування дисципліни дозволяє забезпечити:

1) формування:

– загальних програмних компетентностей:

здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
здатність генерувати нові ідеї (креативність).

– фахових програмних компетентностей:

здатність визначати показники сталого розвитку на вищому, центральному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях;

здатність розробляти стратегічні документи розвитку соціально-економічних систем на вищому, центральному, регіональному, місцевому рівнях;

здатність здійснювати наукову та дослідницьку діяльність у сфері публічного управління та адміністрування;

здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

2) досягнення програмних результатів навчання:

знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень;

застосовувати сучасні моделі, підходи та технології, міжнародний досвід при проектуванні та реорганізації управлінських та загально- організаційних структур;

уміти розробляти національні/регіональні програмні документи щодо розвитку публічного управління, використовуючи системний аналіз і комплексний підхід, а також методи командної роботи;

уміти аргументувати свою позицію;

розробляти обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції, враховувати цілі, наявні законодавчі, часові та ресурсні обмеження, оцінювати політичні, соціальні, економічні та екологічні наслідки варіантів рішень.

3) набуття результатів навчання (згідно Дублінських дескрипторів):

– знання:

цілей та основних пріоритетів міжнародних стратегій економічного розвитку;

завдань та функцій міжнародних організацій та органів управління національного рівня щодо управління розвитком;

основоположних міжнародних документів, що забезпечують правові підстави економічного співробітництва та координації економічної взаємодії;

нормативно-правового забезпечення управління розвитком;

особливостей національних моделей розвитку;

нормативно-правового регулювання міждержавного співробітництва України;

– уміння/навички:

знаходити причинно-наслідкові зв'язки між явищами та процесами на міжнародному та національному рівнях;

визначити моделі управління та регулювання розвитком;

визначити напрями міждержавного співробітництва в сфері економіки;
використовувати структурно-логічні механізми в процесі оцінки цивілізаційних особливостей економічного розвитку;

інтерпретувати міжнародні документи (положення, угоди, резолюції тощо) та застосовувати заходи з їх імплементації у сфері економіки;

застосовувати механізми координації економічної політики на різних рівнях управління;

– **комунікація:**

доносити знання з питань міжнародного розвитку, європейської інтеграції, інституційно-правового забезпечення державного управління економічним розвитком до усіх зацікавлених осіб;

аргументувати щодо напрямів розвитку державної політики у сфері міжнародного співробітництва та економічного зростання;

– **відповідальність і автономія:**

демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень;

дотримуватися засад відповідального і сталого економічного розвитку.

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Стратегії розвитку: поняття, види та особливості формування					
Тема 1. Поняття, види стратегій розвитку та середовище їх формування	25	4	4		17
Тема 2. Глобалізація і стратегії розвитку	28	4	4		20
Тема 3. Цивілізаційні виміри економічного розвитку	44	12	12		20
Разом за змістовим модулем 1	97	20	20	0	57
Змістовий модуль 2. Національні стратегії розвитку та міжнародна регуляторно-координаційна політика					
Тема 4. Національні стратегії розвитку та макроекономічні політики	25	4	4		17
Тема 5. Міжнародна координація глобальних та національних економічних процесів	28	4	4		20
Разом за змістовим модулем 2	53	8	8	0	37
Усього годин	150	28	28	0	94

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар - дискусія «Соціально-економічні диспропорції та розвиток»	2
2	Семінар - дискусія «Зовнішнє середовище та розвиток»	2
3	Семінар – дискусія «Країни-лідери, ТНК, глобальні міста як чинники розвитку»	2
4	Семінар - дискусія «Глобалізація: основні прояви та діалектична двоякість»	2
5	Семінар - дискусія «Цивілізація: поняття, класифікації, структуроформуючі елементи, інститути»	2
6	Семінар - дискусія «Індійська цивілізація: домінуюча ідеологія та економічний розвиток»	2
7	Семінар - дискусія «Китайська цивілізація: домінуюча ідеологія та економічний розвиток»	2
8	Семінар - дискусія «Мусульманська (ісламська) цивілізація: домінуюча ідеологія та економічний розвиток»	2
9	Семінар - дискусія «Японська, латиноамериканська, архаїчна цивілізації: домінуюча ідеологія та економічний розвиток»	2
10	Семінар Захист групових проєктів	2
11	Семінар - дискусія «Варіативність сучасних макроекономічних політик»	2
12	Семінар - дискусія «Міжнародні стратегії розвитку та макроекономічні політики держав-лідерів світової економіки»	2
13	Семінар - дискусія «Міжнародні інститути координації макроекономічної політики»	2
14	Семінар - дискусія «Механізми міжнародної координації економічних політик країн світу»	2
Всього		28

5. Розподіл балів, які отримують студенти

- вид контролю: екзамен

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру (очна форма навчання)

№ теми практичного заняття	Аудиторна робота						Позаауди торна робота	Сума балів
	Тестові завдан- ня	Ситуацій- ні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	Захист групових проектів	Завдання для самостійного виконання	
1	2	3	4	5	6		7	8
Змістовий модуль 1								
Семінар 1			2					2
Семінар 2		05	2				1	3.5
Семінар 3		05	2					2.5
Семінар 4		05	2					2.5
Семінар 5		05	2					2.5
Семінар 6		05	2				1	3.5
Семінар 7		05	2					2.5
Семінар 8		05	2				1	3.5
Семінар 9	1	05	2					2.5
Семінар 10						10		10
Разом змістовий модуль 1	1	4	18			10	3	36
Змістовий модуль 2								
Семінар 11		05	1					1.5
Семінар 12		05	2				2	4.5
Семінар 13		05	1					1.5
Семінар 14	2	05	2				2	6.5
Разом змістовий модуль 2	2	2	6	0	0	0	4	14
Разом								50

**Оцінювання студентів протягом семестру
(заочна форма навчання)**

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума в балах
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Індивідуальне завдання	50	100
25	10	15		

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів, отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

**ЧАСТИНА 2.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПІДГОТОВКИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ

Тема 1. Поняття, види стратегій розвитку та середовище їх формування

Семінар 1 «Соціально-економічні диспропорції та розвиток»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Глобальні контрасти - економічні та соціальні диспропорції
2. Держави, що не відбулися
3. Економічний розвиток та економічне зростання
4. Інтерпретація законів діалектики в економіці
5. Теоретичне обґрунтування особливостей та джерел розвитку з 50-х років ХХ ст.
6. Особливий випадок розвитку – прискорення
7. Система національних рахунків як відображення економічних процесів
8. Індикатори світового розвитку
9. Стратегії розвитку: поняття та види

стратегія розвитку	development strategy
середовище	environment
диспропорція	disproportion
глобальний контрасти	global contrasts
економічне зростання	economic growth
економічний розвиток	economical development
прискорення	acceleration
система національних рахунків	system of national accounts
індикатори світового розвитку	indicators of world development

Семінар 2 «Зовнішнє середовище та розвиток»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Зовнішнє середовище та розвиток
2. Політико-правове середовище розвитку
3. Декларація Тисячоліття ООН. Вимірювачі прогресу
4. Порядок денний в сфері стійкого розвитку до 2030 р.

5. Міжнародні формальні та неформальні організації

зовнішнє середовище	environment
стійкий розвиток	sustainable development
міжнародна організація	international organization
третій світ	third World
країни, що розвиваються	developing countries
слабкорозвинуті країни	less developed countries
найменш розвинуті країни	least developed countries
валовий національний дохід	gross national income
економічна уразливість	economic vulnerability
відсталість	backwardness
Всесвітній банк	World Bank
концепція довгих хвиль	concept of long waves
джерело розвитку	source of development
первинні фактори	primary factors
національне багатство	national wealth
економічний потенціал	economic potential
геополітичний потенціал	geopolitical potential
принцип зворотного зв'язку	feedback principle

2. Обговорення кейсів.

Кейс 1.

Міністри фінансів країн «Великої сімки» (G7) 5 червня 2021 року досягли згоди щодо майбутнього мінімального податку для великих корпорацій на рівні щонайменше 15%. У спільній заяві зазначається, що «Ми (...) зобов'язуємося застосовувати глобальний мінімальний податок у щонайменше 15 відсотків для кожної країни».

За словами британського міністра фінансів Ріші Сунак, «Велика сімка» погодилася створити глобальну податкову систему, яка була б «пристосованою до світової цифрової ери». Він наголосив на важливості забезпечити її справедливості, а саме – щоб «відповідні компанії платили потрібний податок у потрібних місцях».

Цей крок спрямований на те, щоб транснаціональні корпорації – особливо технологічні гіганти – не мали в майбутньому можливості отримувати великі прибутки в одних країнах і платити з них низькі податки в інших. Ухвалення цієї глобальної податкової зміни ініціювала адміністрація президента США Джо Байдена. Таким чином США хочуть обмежити можливість транснаціональних концернів використовувати переваги податкових систем для збільшення своїх прибутків, особливо в період пандемії коронавірусу, яка послабила економіки у всьому світі.

Міністр фінансів Німеччини Олаф Шольц назвав ухвалене рішення «історичним» і охарактеризував його як «податкову революцію». За його словами, це хороша новина для податкової справедливості та «погана новина для податкових оаз у всьому світі», адже в майбутньому концерни більше не зможуть переносити свій прибуток до країн з низьким податком, пояснив він.

Водночас міністр фінансів Франції Брюно Ле Мер заявив, що 15% – це мінімум. За його словами, Франція хоче «амбіційніший рівень оподаткування».

Натомість представники Ірландії висловили «значні застереження» щодо плану Байдена. Ірландська низька 12,5-відсоткова ставка податку спонукала чимало корпорацій, зокрема і

таких технологічних гігантів, як Facebook та Google, зробити Ірландію штаб-квартирою для своїх європейських операцій.

Використано матеріали:

<https://zaxid.net/news/>

05.06.2021 https://zaxid.net/krayini_g7_domovilisya_zaprovaditi_globalniy_podatok_dlya_velikih_korporatsiy_n1520107

Питання:

1. Яким чином запровадження цього податку може вплинути на розвиток країн світу? Які переваги отримують країни, що розвиваються?
2. Чи відповідає цей намір країн «Великої сімки» (G7) засадам та принципам сталого розвитку?
3. Чи отримає переваги Україна у випадку запровадження подібного податку? Обґрунтуйте відповідь.

Кейс 2.

Протягом останніх років Європа і Індія ведуть переговори про створення зони вільної торгівлі (ЗВТ), а також про тіснішу політичну співпрацю, намагаючись знайти взаємовигідні формати. Одним із новітніх напрямів перемов є «альтернативний Шовковий шлях» на протидію китайському проекту «Один пояс і один шлях», що дозволить посилити співпрацю в сфері енергетики, цифрової економіки, логістики і транспорту, а також захисту навколишнього середовища. Деталі майбутньої угоди активно обговорювалися на онлайн-саміті, який був організований Брюсселем і Нью-Делі в травні 2021 року.

Як зазначають аналітики, головний акцент зустрічі - contra. І «контра» спрямована проти Китаю: його економічної, торгової та інвестиційної експансії. На жаль, для Заходу його захоплення «Кимерика» (синтез американських інвестицій і технологій і китайських виробничих можливостей) зайшло занадто далеко, щоб Піднебесну можна було просто «обнулити» без катастрофічних наслідків для світової економіки, особливо для країн, що розвиваються Азії. «Китайський проект», який замислювався в США в 1980-х в якості ослаблення СРСР, дуже швидко з антиідеологічного концепту перетворився в зручний і вигідний формат співпраці, коли американці інвестували, китайці виробляли, американці і європейці споживали, китайці вкладали зароблене в боргові інструменти Заходу та інші активи, наприклад в нерухомість. У форматі «кінця історії» Френсіса Фукуями подібний синтез здавався геополітично нейтральним - «економіка і нічого більше економіки».

На кнопку «стоп» можна було натиснути ще на початку нульових, коли питома вага Китаю в світовій економіці становив приблизно 5%. Але потім була низка глобальних криз, і Америці було явно не до Піднебесної. Більш того, з кожної кризи Пекін виходив більш стійким до зовнішніх шоків, не виключаючи і поточний пандемічний ...

Апофеозом китайського домінування стало створення Всестороннього регіонального економічного партнерства (ВРЕП) - осьового азіатського торгового угоди у вигляді 10 країн АСЕАН плюс Китай, Австралія, Нова Зеландія, Японія і Південна Корея. Підписання ВРЕП відбулося в традиційному для наших днів онлайн-режимі, якраз під вибори президента США, коли Вашингтон був більше стурбований обороною Капітолію ніж Великою китайською стіною.

Китай вже створив Фонд Шовкового шляху, який повинен сприяти просуванню його товарів і здійснювати інфраструктурні та портфельні інвестиції в країнах - учасниках проекту. Загальний розмір фонду становить близько \$ 40 млрд. Крім того, в 2014 р в Китаї був заснований Азіатський банк інфраструктурних інвестицій (АБІІ), який створить регіональну конкуренцію Світовому банку. Учасниками цієї міжнародної фінансової структури, яка відповідає за фінансове наповнення проекту, вже стали на цей момент 84 країни (практично вся Азія і найбільш розвинені країни ЄС). Інвестиційний та кредитний портфель банку в найближчі роки може скласти близько \$ 100 млрд. Цей фінансовий проект багато експертів вже встигли назвати китайським аналогом МВФ...

Китай на даний момент виконує ряд важливих функцій, які формують сучасну модель глобалізму: забезпечення колективного Заходу дешевими споживчими товарами; стимулювання зростання світової економіки, в тому числі в якості споживача сировини; системні інвестиції в азіатські та африканські країни. Порушення кожного з зазначених елементів загрожує системною дестабілізацією. Втрата дешевих китайських товарів - це посилення інфляції в ЄС і США. Падіння китайської економіки - це крах сировинних ринків і країн, залежних від експорту сировини. Скорочення китайських інвестицій - це перетворення пояса стабільності за маршрутом Нового Шовкового шляху в пояс нестабільності з відповідними міграційними ризиками...

Але можна переключитися на Індію. Індія при правильно обраній стратегії може реалізувати дві: стати новим світовим драйвером зростання і поглиначем сировини, а також забезпечити ЄС і США дешевими споживчими товарами. А третє завдання - створення альтернативного китайському пояса стабільності в Азії і Африці - Індія виконає за європейські і американські гроші, перехопивши таким чином функціонал Піднебесної...

На травневому саміті 2021 року Індія і ЄС-27 домовилися відновити переговори про створення спільної ЗВТ. І є всі шанси, що дана угода буде поширена на вільний рух інвестицій...Європейці вже оцінили свої вигоди від укладення ЗВТ з Індією в 8,5 млрд євро в рік. Обидві сторони домовилися почати співпрацю зі створення «альтернативного Шовкового шляху». І це не тільки посилення логістики і транспортних комунікацій для переміщення індійських товарів в ЄС і європейських - в Індію. Йдеться про будівництво надрегіональних інфраструктурних проєктів в країнах Азії і Африки з метою видавлювання звідти китайських інвесторів. До цього починання приєднуються Японія та США.

Використано матеріали Олексія Куца:

https://www.dsnews.ua/vlast_deneg/bitva-za-indiyu-17052021-425284

Питання:

1. Які переваги отримають окремі країни та регіональні об'єднання в результаті успішної реалізації подібного проєкту?
2. Чи може проєкт спровокувати в Азії і Африці появу «пояса нестабільності» замість ослабленого економічним тиском китайського Нового Шовкового шляху? Чи може проєкт збільшити міграційні ризики в ЄС та призвести до економічних втрат?
3. Які напрями співробітництва може реалізувати Україна у випадку реалізації проєкту?
4. Чи отримає переваги Україна? Обґрунтуйте відповідь.

Семінар 3 «Країни-лідери, ТНК, глобальні міста як чинники розвитку»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Країни-лідери та формування стратегій розвитку
2. Світове лідерство: оцінка політичних та економічних систем сучасності
3. Економічне лідерство США та його вплив на розвиток світової економіки
4. США як центр політичного та військового впливу
5. ЄС як впливовий економічний агент сучасності
6. Китай як послідовно зростаючий лідер світової економіки
7. Вплив країн, що розвиваються, на світову економіку
8. ТНК як чинник розвитку
9. Глобальні міста

10. Міжнародна допомога розвитку

Економічне лідерство	Economic leadership
Глобальні міста	Global cities
Міжнародна допомога розвитку	International development assistance
Індекс якості життя	Quality of life index
Зовнішні загрози	External threats
Політико-економічне домінування	Political and economic dominance
Ринки сировини та капіталу	Raw materials and capital markets
Протидія агресивній політиці	Countering aggressive policy
Господарська система	Economic system
Конкурентоспроможність	Competitiveness
Прямі іноземні інвестиції	Foreign direct investment
Оптимізація промислової діяльності	Optimization of industrial activity
Глобальна економіка	Global economy
Зарубіжна філія	Foreign branch
Валове виробництво	Gross production
Накопичення капіталу	Accumulation of capital
Географічна розпороченість	Geographical dispersion

2. Обговорення кейсів.

Кейс 1.

Журналіст Politico Europe Саймон Маркс у своїй статті звертає увагу на геополітичні маневри Берліна і Парижа, метою яких є завоювання розташування керівництва їх колишніх африканських колоній.

«Франція і Німеччина хочуть піти від свого минулого в Африці, але неясно поки, чи вийде у них.

Обидві країни визнали свою відповідальність за ту роль, яку вони відіграли у вбивствах сотень тисяч людей в ХХ столітті в Руанді і Намібії. На думку аналітиків, це рішення є ілюстрацією спроб Європи перезавантажити відносини з ключовими партнерами в Африці.

Президент Франції Еммануель Макрон під час візиту в Руанду в травні 2021 року заявив, що його країна "повинна подивитися правді в очі і визнати свою причетність до страждань, заподіяною Руандійський народу".

За 27 років, що минули з тих пір, як близько 800 тис. Тутсі були вбиті в результаті геноциду, котрий тривав всього лише 100 днів, Франція не вибачилася за свою непорушну підтримку уряду хуту, відповідального за цей злочин.

Через кілька годин після заяви Макрона міністр закордонних справ Німеччини Хайко Маас відверто зізнався, що його країна несе відповідальність за масове вбивство десятків тисяч людей з меншин гереро і нама в Намібії під час колоніальної окупації країни на початку минулого століття.

"У нас є тільки одне слово для опису того, чим була німецька колоніальна окупація в період з 1904 і по 1908 рр. В Намібії - геноцид", - сказав Маас, додавши, що Німеччина погодилася виділити 1,1 млрд євро протягом наступних 30 років на фінансування проектів в таких галузях Намібії, як сільське господарство та охорону здоров'я.

Заява Франції прозвучало після того, як Макрон зустрівся з президентом Руанди Полем Кагаме в Кігалі. Уряд Руанди обурений небажанням Парижа визнати те, що, розвиваючи економічні відносини з лідерами по всій Африці в міру набуття країнами незалежності, він при цьому ігнорував тамтешні кричущі порушення прав людини. Раніше в цьому році уряд Руанди

опублікувало 592-сторінкову доповідь, в якому детально описується роль Франції в геноциді в Руанді.

У 1990-х рр. Франція розглядала Руанду як можливість протистояти впливу англомовних країн, таких як Уганда, Кенія і Танзанія, спираючись на її франкомовних населення. У той час Париж надавав непохитну підтримку войовничому націоналістичного режиму хуту на чолі з Грегуаром Кайібанда, який прийшов до влади в 1962 р і керував знищенням тутсі.

"Заява Макрона про роль Франції у подіях, пов'язаних з геноцидом в Руанді, стосується не стільки її африканської політики в цілому, скільки більше відшкодування шкоди, завданої Францією", - вважає викладач Школи східних і африканських досліджень Лондонського університету Майкл Дженнінгс, який читає лекції про міжнародне розвитку, зазначивши також, що Париж давно боїться, що Руанда, вийшовши з-під впливу Франції, приєднається до Співдружності, незважаючи на відсутність історичних зв'язків з Великобританією.

Руанда сподівається, що бажання Франції підтримувати хороші відносини з нею, відзначає Дженнінгс, змусить Париж допомогти впоратися з критикою на адресу правлячого Руандійського патріотичного фронту з боку донорів.

Німеччина ж визнала свою провину, оскільки Берлін прагне розширити свій вплив в країнах Африки на південь від Сахари, нарощуючи обсяг допомоги і направляючи додаткові війська для участі в миротворчій місії ООН в Малі.

Але в Намібії розмірковують про те, чи повинна Німеччина піти далі в питаннях визнання провини і репарацій.

The Ovaherero Traditional Authority (OTA) і the Nama Traditional Leaders Association (NTLA) - групи, що представляють інтереси двох меншин, представників яких вбивали німецькі війська,... відкинули запропоновану Берліном компенсацію. Вони стверджують, що вона піде на підтримку Народної організації Південно-Західної Африки (SWAPO), домінуючою в політиці після набуття Намібією незалежності в 1990 р, і яка контролюється етнічною групою овамбо.

Лідер ОТА.. Рукор в інтерв'ю намібійської газеті сказав, що 1,1 млрд євро компенсації - явно дуже мало.

"Цього недостатньо, щоб компенсувати пролиту кров наших предків. Ми будемо боротися як демони. Ми з дияволом укладемо угоду, якщо це дасть нам те, чого ми заслуговуємо", - сказав він».

Використано матеріали:

<https://www.dsnews.ua/world/pochemu-franciya-i-germaniya-sinhronno-pokayalis-za-genocid-v-afrike-28052021-426790>

Питання:

1. Які міжнародні організації спроможні надати допомогу у вирішенні існуючих проблем?
2. Чи зобов'язані розвинуті країни світу визнавати провини минулих часів?
3. Які економічні важелі доцільно залучити для формування «нових» відносин між країнами?

Кейс 2.

Опитування, проведене дослідницькою компанією Harris Interactive (в 2010 році) у США та п'яти європейських країнах (Франції, Німеччині, Великобританії, Іспанії, Італії), яким було охоплено в цілому 6590 респондентів (1108 респондентів із США, 1075 – із Франції, 1114 – із Німеччини, 1117 – із Великобританії, 1076 – із Іспанії, 1100 – із Італії), показало, що більшість опитаних переконані в тому, що в 2020 році домінуючою силою у світі буде Китай або США. Однак, оцінки у відношенні того, хто стане провідною світовою державою відрізняються від країни до країни. Так, у США 40% опитаних ставлять на Америку, 24% — на Китай, 4% — на Європейський Союз, по 2% — на Індію та Японію, при цьому 1% американців упевнені в тому,

що в 2020 році «законодавцем мод» у світі буде Росія. У Великобританії 32% опитаних ставлять на США, 28% — на Китай і лише 4% на об'єднану Європу. У Німеччині — 30% на США, 25% — на Китай, 14% — на Європу. Більшість мешканців Франції, Італії та Іспанії дотримуються думки, що через у 2020 році провідною державою буде Китай – 47% опитаних, США - 19%, Індія — 7%, Об'єднана Європа — 6%. У Італії погляди респондентів розподілилися наступним чином: 38% вважають, що провідною державою у 2020 буде виступати Китай; 27% - США; 10% - Індія; 7% - Європа. У той же час у Іспанії 45% респондентів переконані, що лідерство належатиме Китаю, 23% - США, 12% - Європі, 7% - Японії.

Використано матеріали:

журналу «Експерт Казахстан» (№7 (245), 2010 р.) [Електронний ресурс].

Питання:

1. Чим, на Вашу думку, можна пояснити варіацію результатів опитування, проведеного Harris Interactive у різних країнах світу?
2. Як Ви вважаєте, яка країна буде домінувати у світі у 2030 році? Відповідь обґрунтуйте.
3. Яким чином подібні опитування впливають на ситуацію та розподіл сил у світі?
4. Чи правильними були прогнози 2010 року?

Тема 2. Глобалізація і стратегії розвитку

Семінар 4 «Глобалізація: основні прояви та діалектична двоякість»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Глобалізація: поняття, головні прояви, діалектична двоякість
2. Глобалізація та цивілізації
3. Переваги та недоліки глобалізації
4. Теорії глобалізації

Глобалізація	Globalization
Інтенсифікація та розширення взаємодії	Intensification and expansion of interaction
Транскордонні потоки товарів	Cross-border flows of goods
Глобальний капіталізм	Global capitalism
Соціальна справедливість	Social justice
Фінансова нестабільність	Financial instability
Експансія інформаційних технологій	Expansion of information technologies
Синергетичний ефект	Synergetic effect
Уніфікація поведінки економічних агентів	Unification of behavior of economic agents
Новий регіоналізм	New regionalism
Світова фінансова система	World financial system
Кредитний ризик	Credit risk
Архітектура глобальних просторів	Architecture of global spaces

Світова система регулювання Подвійний характер глобалізації Цивілізаційна ідентичність Переваги та недоліки глобалізації	World regulatory system The dual nature of globalization Civilizational identity Advantages and disadvantages of globalization
---	---

2. Обговорення кейсів.

Кейс 1.

Викиди діоксиду вуглецю (CO₂) збільшилися приблизно на 250 тонн через необхідність облітати повітряний простір Білорусі (рішення було прийнято в травні 2021 року після вимушеної посадки літака в місті Мінськ). Про це свідчать дані Європейської організації з безпеки повітряної навігації (Eurocontrol).

За даними Eurocontrol, в середньому авіаперевізники Євросоюзу і Великобританії повинні пролетіти на 40 морських миль (74 км) більше, щоб дотримуватися санкцій проти Білорусі.

При цьому ще до введення заборони на польоти над Білоруссю, країну щодня перетинали близько 300 рейсів, близько сотні з них виконувалися перевізниками з ЄС і Великобританії.

За оцінками Eurocontrol, зараз щодня спалюється близько 79 тонн пального в зв'язку з перенаправленням авіарейсів в обхід Білорусі.

При цьому викид оксидів азоту, забруднюючих речовин, що сприяють зможу і кислотних дощів, збільшується приблизно на 1200 кг.

З 26 травня 2021 року Україна повністю припинила авіасполучення з Білоруссю через примусової посадки літака Ryanair в мінському аеропорту 23 травня, після чого був затриманий засновник опозиційного білоруського Telegram-каналу Nexta, головний редактор ресурсу "Білорусь головного мозку" Роман Протасевич. З 29 травня Україна офіційно заборонила використання свого повітряного простору літаками, зареєстрованими в реєстрах Білорусі.

Євросоюз рекомендував європейським авіаперевізникам обходити Білорусь і заборонив компаніям цієї країни польоти в повітряному просторі ЄС. Своє "небо" для білоруських літаків закрили понад 10 країн Європи.

Використано матеріали:

<https://www.dsnews.ua/world/vikidi-so2-vid-aviaciji-zbilshilisya-cherez-neobhidnist-oblitati-bilorus-31052021-426809>

Питання:

1. Як Ви вважаєте, чи може подія, про яку згадується в статті, є причиною для накладання санкцій?
2. Як вплинуть санкції на економічні показники розвитку Білорусі ?

Кейс 2.

Абревіатура БРІК з'явилася завдяки Goldman Sachs в 2001 році для позначення об'єднання потенційних економічних лідерів світової економіки: Бразилії, Росії, Індії та Китаю. У 2009 році британська газета The Guardian запропонувала використати схожу ідею для позначення країн-потенційних аутсайдерів світової економіки – так з'явилися дві нові групи країн з абревіатурами PIGS (свині) і STUPID (дурні). До групи PIGS увійшли такі країни, як: Португалія, Ірландія, Греція та Іспанія, а до групи STUPID - Іспанія, Туреччина, Великобританія, Португалія, Італія та Дубаї – країни з найбільшими бюджетними дефіцитами.

Використано матеріали:

http://www.expert.ru/printissues/kazakhstan/2010/07/news_pigs/

Питання:

3. Як Ви вважаєте, які події підштовхнули експертів та фахівців британської газети The Guardian віднести Португалія, Ірландія, Греція та Іспанія до групи PIGS.

4. Як Ви вважаєте, у чому полягає найбільша різниця між країнами PIGS та країнами STUPID.

5. Як Ви вважаєте, яким чином «новий статус» зазначених країн може позначитися на їх позиціях у геополітичному та гео економічному просторах.

6. Визначте основні фактори, які обумовили віднесення таких країн, як: Іспанія, Туреччина, Великобританія, Португалія, Італія та Дубаї до групи STUPID.

7. Як стверджує співзасновник та головний керуючий фонду Desert Shores Capital LP Джо Донахью, Росія має більше спільних ознак із країнами групи PIGS, ніж БРІК і тому має бути віднесена до даної групи. Використовуючи додаткову інформацію, визначтеся із тим, наскільки висновок Джо Донахью є аргументованим.

Використано матеріали:

http://www.expert.ru/printissues/kazakhstan/2010/07/news_pigs/.

Тема 3. Цивілізаційні виміри економічного розвитку

Семінар 5 «Цивілізація: поняття, класифікації, структуроформуючі елементи, інститути»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Цивілізаційні фактори економічного розвитку
2. Поняття «цивілізація»
3. «Осьовий час»
4. Класифікація цивілізацій
5. Авторські класифікації цивілізацій
6. Структуроформуючі компоненти цивілізацій
7. «Культурне ядро» та цінності суспільства
8. Інститути цивілізацій
9. Функції цивілізації
10. Еволюція цивілізацій
11. Модернізація та незахідні цивілізації
12. Принципи західної цивілізаційної ідеології
13. Характеристики цивілізацій

Цивілізаційні фактори економічного розвитку	Civilizational factors of economic development
Класифікація	Classification
Структуроформуючі компоненти цивілізацій	Structural components of civilizations
Культурне ядро	The cultural core
Цінності суспільства	Values of society
Еволюція цивілізацій	Evolution of civilizations

Модернізація	Modernization
Вікові характеристики	Age characteristics
Підтримка цивілізаційної ідентичності	Support of civilizational identity
Інтеграційне об'єднання	Integration association
Корпоративна культура	Corporate culture
Стратегія самоорганізації	Self-organization strategy
Система організації влади	The system of organization of power
Доіндустріальна цивілізація	Pre-industrial civilization
Осьовий час	Axial time
Культурно-історичний тип	Cultural and historical type
Просторові характеристики	Spatial characteristics
Соціоцентричні настанови	Sociocentric guidelines
Незалежні цивілізації	Independent civilizations
Цивілізації супутники	Civilizations satellites
Зразки мислення	Patterns of thinking
Політичний устрій	Political system
Архаїчний компонент	Archaic component
Західний раціоналізм	Western rationalism
Модернізаційний імпульс	Modernization impulse
Стадії укріплення та ослаблення	Stages of strengthening and weakening

2. Обговорення кейсу.

Як показало міжнародне опитування, проведене дослідницькою організацією Pew Research Center в рамках глобального проекту Pew Global Attitudes Project, населення країн Заходу і держав, що належать до світу Ісламу, сходяться на думці, що відносини між двома цивілізаціями погані. Опитування проводилися в 13 країнах світу, в тому числі в США і Росії. Відповідно до результатів опитування, лише 32% опитаних американців вважають, що відносини між Заходом і ісламським світом, в цілому, хороші. У свою чергу, 55% респондентів впевнені, що ці відносини, в основному, погані. У Росії 18% опитаних позитивно оцінюють якість відносин між Заходом і Сходом, 53% - негативно. Найбільш песимістично дивляться на стан речей мешканці Німеччини (негативно оцінюють ситуацію 70%) та Нігерії (77%). Цікаво, що американці і росіяни мають схожі уявлення про те, хто винен у цій кризі. 33% американців і 35% росіян вважають, що винні мусульмани, представників Заходу звинувачують 26% американців і 25% росіян. Жителі мусульманських країн дивляться на речі по-іншому: 64% з них винять у всьому Захід (цікаво, що аналогічну позицію підтримують тільки 43% мусульман, що живуть у країнах Європи). При цьому мусульмани і християни дивляться один на одного, в цілому, з симпатією. Так, 54% американців, 59% росіян, 64% французів і британців позитивно сприймають мусульман. У свою чергу, 64% жителів Індонезії (найбільша у світі мусульманська країна), 61% жителів Йорданії і 48% жителів Єгипту позитивно ставляться до християн. Виключеннями є Німеччина (лише 36% німців позитивно оцінюють мусульман), Іспанія (29%), Пакистан (27% позитивно оцінюють християн) і Туреччина (16%).

Використано матеріали:

<http://gtmarket.ru/news/state/2006/08/23/>

Питання:

1. Використовуючи свої знання про цивілізаційну ідентичність країн та основні особливості моделей сучасних локальних цивілізацій, поясніть результати проведеного дослідження.

2. Чим, на Вашу думку, обумовлене протистояння між Заходом та Ісламським світом?
3. Які цивілізаційні фактори, впливають на взаємну «симпатію» мусульманських та християнських країн?
4. Визначте основні фактори, що обумовили нарощування «конфліктогенного потенціалу» у відносинах між Заходом та Сходом в умовах глобалізації. Відповідь аргументуйте.

Семінар 6 «Індійська цивілізація: домінуюча ідеологія та економічний розвиток»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Індія – історія економічного розвитку
2. Вікові характеристики
3. Етнічні характеристики
4. Структуроформуючі елементи цивілізації

Просторове розміщення	Spatial placement
Етнічні характеристики	Ethnic characteristics
Вік та зрілість цивілізації	Age and maturity of civilization
Поведінка в кризових ситуаціях	Behavior in crisis situations
Конкурентні переваги та недоліки	Competitive advantages and disadvantages
Державне планування розвитку	State development planning
Програма державного інвестування	Public investment program
Етап збалансованого розвитку	Stage of balanced development
Проголошення незалежності	Declaration of independence
Приватизація	Privatization
Субсидування	Subsidies
Нерівномірність розвитку	Uneven development
Позитивне сальдо міграції	Positive balance of migration
Рівень безробіття	Unemployment rate
Ринкова капіталізація	Market capitalization
Довгострокова заборгованість	Long-term debt
Купівельна спроможність	Purchasing power
Інноваційна політика	Innovation policy
Традиційна культура	Traditional culture
Інституційна побудова суспільства	Institutional building of society
Критична думка	Critical thought
Парадигма	Paradigm
Толерантність	Tolerance
Плюралізм	Pluralism
Національно-визвольний рух	National liberation movement
Громадянське суспільство	Civil society

Соціальна напруга Анклавна модернізація	Social tension Enclave modernization
--	---

2. Обговорення кейсу.

«Переключитися на Індію.

ВВП Індії при майже такій же кількості населення, як в Китаї (1,3 млрд), дорівнює \$ 2,6 трлн, тобто подушний дохід не перевищує \$ 2 тис. На рік (\$ 6,2 тис. За ПКС). Простими словами, у Індії попереду - дуже довга розгінна смуга з темпами зростання ВВП на рівні понад 5%. Вона цілком може стати «новим Китаєм» в частині виконання функцій драйвера світової економіки». *ВВП Індії: 2008 р.-1.22 трлн. Дол, 2010 р.-1.7, 2014 р.-2.0, 2018 р.- 2.72, 2019 р. -2.94, 2020 р.- 2.59.*

«Аналітики банку Standard Chartered зробили прогноз, згідно з яким «частка країн у світовому ВВП повинна в перспективі збігтися з їх часткою в світовому населенні, що обумовлено конвергенцією ВВП на душу населення між розвиненими і країнами, що розвиваються економіками». Це означає, що вже в найближчі десять років Індія може стати третьою економікою світу після Китаю і США. А темпи зростання ВВП в Індії складуть приблизно 7-7,5% в рік, тоді як в Китаї даний показник скоротиться до 5%.

Про альтернативному Новому Шовковому шляху говорив і президент США Джо Байден на зустрічі з прем'єр-міністром Великобританії Борисом Джонсоном: «Я припустив, що ми повинні мати, по суті, аналогічну ініціативу, що виходить від демократичних держав, яка допоможе тим громадам по всьому світу, які насправді потребують цієї допомоги».

Що ж нас чекає на виході: "Евріндія" або "Аміндія"? Тобто європейський або американський формат кооптірованія Індії? Швидше за все, синтез. Захід, по суті, заново відкриває для себе Індію, і це вже не екзотика в стилі «Ост-Індської компанії».

Використано матеріали:

https://www.dsnews.ua/vlast_deneg/bitva-za-indiyu-17052021-425284

Питання:

1. Чи зможе Індія замінити Китай на світових ринках?
2. Які цивілізаційні характеристики сприяють розвитку економіки?
3. Які цивілізаційні фактори стримують підвищення якості життя населення країни?

Семінар 7 «Китайська цивілізація: домінуюча ідеологія та економічний розвиток»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Китай – історія економічного розвитку
 2. Вікові характеристики
 3. Етнічні характеристики
 4. Структуроформуючі елементи цивілізації
2. *Обговорення кейсу.*

«Китайцям дозволили заводити до трьох дітей

Політбюро Комуністичної партії Китаю під головуванням Сі Цзіньпіна затвердив рішення, яким сім'ям в країні буде дозволено заводити до трьох дітей.

Китайська влада вирішила відмовитися від "політики двох дітей", прийнятої в 2015 році, і дозволити звичайним сімейним парам заводити до трьох дітей через загрозу демографічної катастрофи...

Відзначається, що відповідний крок - спроба зупинити старіння нації і зменшити уповільнення економіки.

За оцінками експертів, рівень народжуваності в Китаї значно нижче, ніж необхідно для заміни покоління. В результаті, до 2050 року очікується, що більше 25% населення КНР будуть старше 65 років. Значна перевага числа пенсіонерів над працюючими загрожує серйозними проблемами в економіці і соціальній сфері країни.

Політика обмеження народжуваності була введена в КНР в 1970-х і передбачала формулу "одна сім'я - одна дитина". Але вже в 1980 році заборону пом'якшили, і сільським родинам дозволили заводити другу дитину, якщо первістком була дівчинка.

У 2013 році парам, в яких один з батьків є єдиною дитиною в сім'ї, дозволили мати другу дитину, а з 2015 року всім сім'ям країни дозволили заводити два дитини. Обмеження мають ряд винятків і за законом не повинні застосовуватися до етнічних меншин.

У 2019 народжуваність в країні досягла найнижчого за 70 років показника, за винятком голодного 1961 року. До цього народжуваність в країні зменшувалася три роки поспіль, незважаючи на дозвіл сім'ям мати двох дітей».

Використано матеріали:

<https://www.dsnews.ua/world/kitaycam-razreshili-zavodit-do-treh-detey-31052021-426724>

Питання:

1. Які цивілізаційні характеристики зможуть допомогти країні збільшити народжуваність?

2. Чи зможуть заходи уряду розв'язати існуючу проблему?

3. Які цивілізаційні фактори вступають в протиріччя з політикою уряду?

4. Визначте особливості Китайської цивілізації, які дозволили їй: а) підвищити/знижити свій геополітичний та гео економічний статус на початку ХХІ століття; б) забезпечити високі темпи економічного зростання протягом зазначеного періоду; в) активно розвивати та підвищувати ефективність інновацій.

5. Визначте спільні та відмінні риси Китайської та Індійської цивілізацій.

6. Визначте періодичність та особливості динаміки розвитку цивілізацій. Як особливості динаміки розвитку цивілізацій впливають на їх положенні у геоцивілізаційному просторі?

7. Які інститути, створені на базі «культурного ядра» цивілізації, сприяють/протидіють розвитку?

Семінар 8 «Мусульманська (ісламська) цивілізація: домінуюча ідеологія та економічний розвиток»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Історія економічного розвитку країн, в яких домінує мусульманська релігія

2. Вікові характеристики

3. Етнічні характеристики

4. Структуроформуючі елементи цивілізації

Периферія світової економіки

The periphery of the world economy

Економічна мобілізація	Economic mobilization
Егалітарна цивілізаційна парадигма	Egalitarian civilization paradigm
Суспільно-ідеологічна система	Socio-ideological system
Горизонтальні відносини	Horizontal relations
Рівність можливостей	Equality of opportunity
Структурна децентралізація	Structural decentralization
Оновлення	Renewal
Стабільність	Stability
Комплекс соціальних норм	A set of social norms

2. Обговорення кейсу.

«Науковця та автора ісламських книг в Алжирі Саїда Джабельхіра засудили до трьох років тюремного ув'язнення за образу релігії.

Як зазначає ВВС, сім адвокатів і колега-вчений подали скарги на письменника за неповагу до ісламу. Джабельхір заявив, що він здивований суворістю винесеного йому вироку і подасть апеляцію.

Науковець написав, що принесення у жертву тварин під час мусульманського свята Курбан-байрам було засновано на доісламському язичницькому ритуалі. Він також припустив, що деякі частини Корану, такі як історія про Ноїв ковчег, можуть не бути буквальною правдою, і розкритикував практику видачі заміж молодих дівчат у деяких мусульманських колах.

Іслам — державна релігія Алжиру. Закон передбачає покарання у вигляді штрафу або тюремного ув'язнення для "будь-кого, хто ображає пророка або порочить догматичні заповіді ісламу, будь то листи, малюнки, заяви або інші засоби".

Мусульмани вбивають тварин під час щорічного свята Курбан-байрам, оскільки "пророк Ібрагім був готовий принести в жертву свого сина Ісмаїла, коли Бог наказав йому це зробити".

"Боротьба за свободу совісті не підлягає обговоренню. Це боротьба, яка повинна тривати", — заявив Джабельхір після того, як дізнався про вирок. Нині він звільнений під заставу.

53-річний Джабельхір написав дві книги про іслам. У них він закликає "замислитися" над основними текстами цієї релігії. Він сказав, що його обвинувачі вірять, що все в Корані буквально правда, і не роблять різниці між "історією" та "міфом", наприклад, розповіддю про ковчег Ноя.

Він також сказав журналістам, що "традиційні читання (Корану) більше не відповідають очікуванням, потребам і запитанням сучасної людини". Мусульмани ж вірять, що Коран — це слово Аллаха, і він був посланий Пророку Мухаммеду як керівництво для людства.

Міністр у справах релігії Алжиру Мохамед Айссамі також розкритикував Джабельхіра, заявивши, що він не дозволить "будь-кому, хто хоче отримати вигоду з культурного різноманіття Алжиру, сіяти розбрат". Заступник регіонального директора правозахисної організації Amnesty International Амна Гуеллалі назвала трирічний вирок "обурливим" і "таким, що лякає перешкодою для свободи вираження поглядів" в Алжирі.

"Покарання кого-небудь за аналіз релігійних доктрин є кричущим порушенням прав на свободу вираження думок і свободу переконань, навіть якщо інші вважатимуть ці коментарі образливими", — додала Гуеллалі.

Це не найсуворіший вирок, винесений за образу ісламу в Алжирі. Минулоріч антиурядовий активіст Ясін Мебаркі був засуджений до 10 років позбавлення волі після того, як поліція виявила копію Корану з розірваними сторінками під час обшуку в його будинку. Пізніше вирок був скорочений до одного року».

Використано матеріали:

<https://suspilne.media/136501-bajden-naklav-sankcii-na-59-kitajskih-kompanij/>

Питання:

1. Які цивілізаційні характеристики сприяють винесенню подібних рішень?
2. Чи зможуть заходи урядів ісламських країн розв'язувати більш толерантно подібні проблеми?

Семінар 9 «Японська, латиноамериканська, архаїчна цивілізації: домінуюча ідеологія та економічний розвиток»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Історії економічного розвитку
 2. Вікові характеристики
 3. Етнічні характеристики
 4. Структуроформуючі елементи цивілізації
- 2. Обговорення кейсу.*

«Берлін визнав свої дії в Південно-Західній Африці на початку ХХ століття геноцидом. Берлін визнав, що дії німецької влади в період колоніального правління в Південно-Західній Африці (нині Намібія) підпадають під визначення геноциду

Про це йдеться в заяві, випущеній від імені глави МЗС Німеччини Хайко Маасу.

"З нинішньої перспективи ми офіційно будемо визначати ті події як геноцид", - йдеться в заяві.

"У світлі історичної та моральної відповідальності Німеччини ми попросимо у Намібії і нащадків жертв вибачення за скоєні злочини", - додав міністр.

За його словами, Берлін має намір надати Намібії фінансову допомогу в розмірі 1,1 млрд євро, які будуть спрямовані "на реконструкцію та розвиток". У той же час кошти, які будуть виплачуватися протягом 30 років, не має будуть офіційно називатися компенсацією.

Як повідомляла "ДС", в 2020 році на місцевих виборах в одному з регіонів Намібії перемогу здобув Адольф Гітлер Уунона (Adolf Hitler Uunona).

Намібія в 1884-1915 роках була колонією Німеччини. З 1890 р до Першої світової війни вона називалася Німецька Південно-Західна Африка, а потім "Південно-Західна Африка", а свою нинішню назву отримала в 1968 році.

У початку 1904 року за керівництвом вождя Самуеля Магареро гереро підняли повстання, убивши більше сотні німецьких поселенців. Німеччина направила в Південно-Західну Африку 14 000 солдатів на чолі з генералом Лотаром фон Трота, який оголосив, що всі гереро повинні бути вигнані з країни. За даними 1905 року, коли німці провели перший перепис населення, в Південно-Західній Африці залишалося близько 25 000 гереро, в основному жінки і діти. Вони були поміщені в концентраційні табори.

Незабаром після придушення повстання гереро проти німців виступили нама. Бойові дії тривали до березня 1907 року, коли було підписано мирну угоду (хоча партизанська війна йшла і пізніше). Оцінки чисельності нама, загиблих в ході повстання, сильно коливаються: зазвичай називається число близько 40 000.

Використано матеріали:

<https://www.dsnews.ua/world/berlin-priznal-svoi-deystviya-v-yugo-zapadnoy-afrike-v-nachale-xx-veka-genocidom-28052021-426502>

Питання:

1. Як, на Ваш погляд, події минулого вплинули на розвиток цивілізації та країн Африки?

2. Які характеристики архаїчної цивілізації дозволяють країнам Африки розвиватися?

3. *Тестування*

Семінар 10

План заняття:

Захист групових проєктів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

НАЦІОНАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТА МІЖНАРОДНА РЕГУЛЯТОРНО-КООРДИНАЦІЙНА ПОЛІТИКА

Семінар 11 «Варіативність сучасних макроекономічних політик»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Макроекономічна політика держави
2. Інструменти макроекономічної політики
3. Типи та моделі макроекономічних політик
4. Еволюція механізмів макроекономічних політик

Макроекономічна політика держави	Macroeconomic policy of the state
Інструменти макроекономічної політики	Macroeconomic policy instruments
Захист конкурентного середовища	Protection of the competitive environment
Інфляція	Inflation
Рівень зайнятості	Employment rate
Недосконалість ринкового механізму	Imperfection of the market mechanism
Національна безпека	National security
Фіскальна політика	Fiscal policy
Податкові ставки	Tax rates
Пенсійне страхування	Pension insurance
Ліберальна модель	Liberal model
Приватна власність	Private property
Змішана економіка	Mixed economy
Макроекономічне регулювання	Macroeconomic regulation
Розподільчі процеси	Distribution processes
Відкритість економіки	Openness of the economy
Фіксований валютний курс	Fixed exchange rate
Заборгованість	Debt
Концепція бюджетного процесу	The concept of the budget process
Державний борг	State debt

2. Обговорення кейсу

«Зміцнення юаня і "купівля" Азії. Чому Китаю набридло бути "світовою фабрикою"»

Традиційно китайська влада намагалися послабити національну валюту - це було на руку експортерам і дозволяло Піднебесної зберігати статус "світової фабрики". Однак останнім часом юань швидко зростає - що відбувається?...

Незважаючи на економічний обвал через пандемію COVID-19, Китай завершив 2020 рік тріумфальним відновленням поставок за кордон. У 2020 році експорт китайської продукції - в

порівнянні з 2019-м - виріс на 3,6%, до рекордних \$ 2,6 трлн. А ось імпорт скоротився всього на 1,1%, що дозволило Піднебесній сформувати найбільше з 2015 р позитивне сальдо торгового балансу - \$ 535,03 млрд.

За оцінками експертів The Wall Street Journal, ВВП Китаю за 2020 р виріс на 2,2%. Світова ж економіка за минулий рік впала на 4,3%. Результатом стало збільшення частки Китаю в глобальній економіці на 1,1% всього лише за рік: це рекордна для країни значення з 1970-х.

За даними Moody's Analytics, за підсумками 2020 го на економіку Китаю припадає 16,8% світового ВВП, а на економіку США - 22,2%. Порівняємо ці цифри з 2016-м, коли почалася остання велика торгова війна між США і КНР. На той момент частка Китаю у світовій економіці становила 14,2%, а Сполучених Штатів - 22,3%. Але ж прийнято вважати, що Китай ту торгіву війну програв ...

Далі - більше: за підсумками 2020 го Китай виявився єдиною великою економікою, яка уникла спаду прямих іноземних інвестицій у виробничому секторі. Якщо в США і Європі вони різко впали в першій половині 2020 року, то в КНР залишалися більш-менш стабільними і в підсумку виросли на 6,3%. Також, як підраховали в Bond Connect Co, в грудні 2020 року обсяг єврооблігацій китайських компаній, доступних іноземцям, досяг 3,25 трлн юанів (близько \$ 503 млрд). Це означає 49% приросту за рік.

Нарешті, за 2020 р фондовий індекс MSCI China (він включає китайські компанії, що котируються на біржах КНР, а також представлені на американських біржах) виріс на 27% в доларовому вираженні. Для порівняння, індекс MSCI AC World за той же період додав 14%, а індекс MSCI в США - 19%.

Тобто тепер, після такого успішного року, Китаю вже просто немає необхідності будь-якими способами нарощувати продажі своїх товарів по всьому світу. Можна перевести дух і зайнятися вирішенням інших проблем.

Судячи з усього, штучне зміцнення юаня не викликає у США захоплень точно так же, як два роки тому - його девальвація. Нагадаємо, що на початку 2020 го Дональд Трамп після тривалої торгової війни домогся того, щоб Пекін зобов'язався утриматися від конкурентної девальвації і погодився публікувати відповідну інформацію про обмінні курси і зовнішніх розрахунках.

Однак насправді американці вимагали трохи іншого - переходу до прозорого ринкового курсоутворення. Так що нинішнє кероване зміцнення юаня хоча тактично вигідно американським виробникам, але теж не може не турбувати Вашингтон.

А що самі китайці? Треба розуміти: зниження курсу національної валюти вигідно експортерам, але несе і ряд негативних наслідків для самої КНР. При здешевленні юаня китайці самі вже можуть дозволити собі менше товарів і послуг. Цілком можливо, що нинішнє зміцнення нацвалюти - це просто відображення настрою: "ми занадто довго і важко працювали, пора нарешті пожити для себе".

Але є ще кілька версій. (Більш того, вони все можуть виявитися вірними одночасно.)

Версія №1: Китай скуповує Азію

За підсумками ковідного 2020 го Китай зміцнив свою економіку, а багато азіатських країн - навпаки, стали біднішими. Не дивно, що Китай почав скуповувати активи в країнах навколо себе.

Правочин зі злиттів і поглинань (Mergers & Acquisitions, M & A) в ІТ-секторі в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні взагалі досягли рекордного рівня. У 2020-му їх уклали на \$ 136,2 млрд - це удвічі більше, ніж за 2019 й. І, за спостереженнями аналітиків, за більшістю угод так чи інакше стоїть китайський капітал.

На частку угод в сфері технологій довелось 28% всіх регіональних угод М & А. Їх загальна сума склала \$ 482,4 млрд (за даними на 26 травня), що стало максимальним показником за останні 10 років.

Скупка зарубіжних активів - це та сама ситуація, коли міцний юань себе виправдовує.

Версія №2: Китай більше не хоче бути "світовою фабрикою"

Рано чи пізно це мало статися. У самому кінці 1980-х Китай запусив механізм бурхливого економічного зростання, надаючи економіці величезну кількість дуже дешевою на той момент робочої сили. Перш за все колосальний резерв людей, готових працювати по 12 годин на добу "за миску рису", і перетворив Китай на головного світового виробника за все на світі, але в першу чергу - ширвжитку.

Однак зворотна сторона економічного зростання - збільшення доходів населення, яке в Китаї йде з початку 1990-х. І ось результат: за офіційними даними китайського Національного бюро статистики, середня зарплата в країні в 2021 року в містах складає 7540 юанів на місяць (\$ 1150.). При цьому середньомісячні доходи кваліфікованих працівників в 38 найбільших населених пунктах оцінюються в 8829 юанів (\$ 1350.). Місто з найвищою зарплатою - Пекін, де в середньому досвідчені фахівці отримують 11521 юанів (\$ 1760). У Шанхаї заробляють 10967 юанів (\$ тисячі шістьсот сімдесят п'ять), а в Шеньчжені 10477 юанів (\$ 1600).

Навіть при негнотомному китайському працювотості такі зарплати роблять продукцію вже куди менш конкурентоспроможною на світових ринках. Частково це вдавалося відігравати за рахунок керованої девальвації, але на початку 2020 го, як ми вже сказали, це стало неможливо. Судячи з усього, саме тоді в Пекіні вирішили: в країні вже досить грошей, вистачить працювати на світові ринки, давайте розвивати свій внутрішній.

Сьогодні реальний курс китайського юаня по відношенню до долара США - приблизно на рівні 1985-го, коли реформи ще тільки готувалися, а китайська промисловість не орієнтувалася на експорт. Сьогодні це означає зниження доступності китайських товарів на світовому ринку на тлі підвищення конкурентоспроможності інших азіатських виробників, що послаблюють свої валюти до долара. З іншого боку, зміцнення юаня - це міра для підтримки внутрішнього попиту в середньостроковій перспективі.

Ще один момент: в КНР серйозно зайнялися екологічною ситуацією і оголосили про намір знизити обсяги шкідливих викидів. Тепер там просто примусово зупиняють застарілі підприємства, що також обмежує виробництво товарів на експорт. Але все ж головне - політичний вибір на користь розвитку внутрішньої економіки. Для чого міцний юань якраз дуже до речі.

Версія №3: Китай намагається змінити розклад сил в світі

...Китай почав будувати нову мережу міжнародної торгівлі, поки - в Південно-Східній Азії. Паралельно триває реалізація масштабного проекту "Один пояс і один шлях". Він покликаний зв'язати в єдину мережу понад 70 країн світу, де зосереджені 63% населення планети і виробляється 40% світового ВВП. Це величезна платформа для розвитку зовнішніх зв'язків, яка також здатна стимулювати міжнародну торгівлю без використання доларів США. В рамках цих двох програм юань може і сам зміцнитися, стаючи інтернаціональною валютою (і все більш популярною резервною).

Цілком ймовірно, що в Пекіні хочуть спробувати створити альтернативу економічної моделі американського домінування. Не виключено, що в ЦК КПК мріють зробити так, щоб в якийсь момент китайський юань для людей в інших країнах став такий же цінністю, як долар.

Використано матеріали Деніса Стаджи:

<https://www.dsnews.ua/economics/ukreplenie-yuany-a-i-pokupka-azii-pochemu-kitayu-nadoelo-byt-mirovoy-fabrikoy-28052021-426446>

Питання:

1. Яка версія здається Вам правильною ?
2. Які інструменти макроекономічної політики успішно використовує Китай для забезпечення економічного зростання?
3. Опишіть еволюцію макроекономічної політики Китаю.

Семінар 12 «Міжнародні стратегії розвитку та макроекономічні політики держав-лідерів світової економіки»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Стратегії держав-лідерів в сфері зовнішньої політики
2. Розвиток зовнішньо-політичного потенціалу
3. Зовнішньо-економічна політика
4. Сприяння світовому економічному розвитку
5. Участь держав-лідерів в інтеграційних процесах
6. Соціально-економічні стратегії держав-лідерів
7. Стратегії підвищення міжнародної конкурентоспроможності
8. Оцінка ефективності стратегій держав-лідерів світової економіки

2. Обговорення кейсу

«Дивовижне економічне зростання.

Колишньому президенту США Дональда Трампа не пощастило з коронакризісом, який обрушив економіку в останній рік його каденції. Джо Байден, навпаки, пощастило. По-перше, від нього через те ж коронакризіса ніхто не чекав економічних чудес. По-друге, чудеса все-таки відбулися. Так, Національна асоціація бізнесу та економіки (National Association for Business Economics, NABE) вказує на найзначніше відновлювальне зростання економіки США за останні 37 років. Експерти очікують, що зростання в цьому році складе 6,5%, а в поточному кварталі 2021 року ВВП США збільшиться на 8,5% (у річному обчисленні), що значно вище прогнозованих в березні 5,2%. Інфляція, недавно поставила рекорд, за підсумками 2021 року, ймовірно, складе 2,8%, а у 2022-му - 2,3% (в 2020-му було 1,2%). Аналітики JPMorgan заявили, що за перші 100 днів Байден в Білому домі індекс S & P 500 (505 публічних компаній США з найбільшою капіталізацією) показав найвищу прибутковість за 75 років - з часів президента Гаррі Трумена включно. У числі причин високих темпів відновлення економіки США з початку 2021-го - велика фінансова допомога з боку держави, збільшення кількості робочих місць і успішна боротьба з пандемією. Зниження числа захворілих COVID-19 призвело до того, що споживачі стали нарощувати витрати - і це оживило ряд секторів економіки. Якщо нинішні темпи збережуться, то вже не за горами спершу повернення до допандемічного рівню розвитку, а потім - вихід США на нові економічні рубежі, вважають аналітики NABE.

Нагадаємо, в минулому році Конгрес схвалив виділення \$ 4 трлн на відновлення темпів економічного розвитку. У березні цього року Байден ініціював ще \$ 1,9 трлн допомоги (а 31 березня 2021 року американський президент виступив з новою пропозицією - направити \$ 2,3 трлн в різні інфраструктурні проекти). У відповідь в квітні 2021 року ціни на більшість товарів в Штатах показали найбільше зростання за останні 10 років, що знову змусило говорити про інфляцію як головної небезпеки для економіки. Проте 56% опитаних економістів дивляться на розвиток економіки США оптимістично. А дві третини з них чекають відновлення допандемічного рівня зайнятості вже в 2021-му. І це незважаючи на те, що в квітні безробіття виросло до 6,1% (прогнозувалося 5,8%).

Що стосується податкової політики, то Байден багато в чому антипод свого попередника. Дональд Трамп і республіканська більшість Конгресу США провело саму фундаментальну податкову реформу за останні три десятиліття. Зокрема, податок з корпорацій (податок на прибуток юридичних осіб) до 2017 року становив 35%, але Трамп знизив його на 14%, до 21%. Зменшилися і податки для груп фізичних осіб (в тому числі для молоді та молодих сімей), звузилося число тих, на кого поширювався 40% -вий податок на спадок, ряд платників податків також були звільнені від т.зв. мінімального альтернативного податку.

Податкові ставки Байдена

29 квітня 2021 року, вперше виступаючи перед Конгресом США на посаді президента, Байден ознайомив законодавців з новим проектом, який отримав назву "План американських сімей". Передбачений їм обсяг держзвдатків - \$ 1,8 трлн. У цю суму входять: \$ 225 млрд на дитячу охорону здоров'я, \$ 225 млрд - на збільшення оплачуваних відпусток у зв'язку з вагітністю та хвороби, \$ 200 млрд - на оплату медичних страховок для малозабезпечених громадян, \$ 200 млрд - на створення безкоштовних дитячих садів, \$ 109 млрд - на безкоштовне дворічне навчання в муніципальних коледжах для всіх жителів країни. План допомоги американським сім'ям передбачає також збільшення мінімальної погодинної оплати праці (для федеральних службовців - з \$ 10 до \$ 15), оплачувану відпустку по догляду за дитиною (до \$ 4 тис. на місяць).

Щоб отримати кошти на масштабні інфраструктурні перетворення, Джо Байден пропонує, зокрема, збільшити ставку корпоративного податку з 21 до 28% (тобто в значній мірі відіграти назад податкову реформу Трампа).

Білий дім готує і підвищення ставки податку на приріст капіталу з 20 до 39,6% для осіб з щорічним доходом \$ 1 млн і більше. З урахуванням додаткових зборів з інвестиційного доходу загальна ставка для багатих може скласти 43,4%.

Також Байден пообіцяв надати податкові пільги для працюючих сімей, одночасно збільшивши податки для тих, хто заробляє більше \$ 400 тис. на рік. Йдеться про підвищення максимальної граничної ставки прибуткового податку до 39,6% (Трамп в 2017 році знизив її до нинішніх 37%). За даними Білого дому, ставка в 39,6% торкнеться 1% найбагатших американців.

Між бажаним і можливим.

Від реалізації податкових ініціатив нової адміністрації очікують різного ефекту. Так, за підрахунками видання The Nation, якщо вийде підняти корпоративний податок з 21 до 28%, це дасть \$ 1,3 трлн доходу, ще \$ 962 млрд дасть підвищення максимальної граничної ставки для заробляють більше \$ 400 тис. на рік і \$ 448 млрд - збільшення податків на мільйонерів.

В цілому податковий план Байдена дозволить американським сім'ям економити близько \$ 15 тис. на рік на догляді за дітьми, а робочі зможуть отримати 12 тижнів оплачуваної відпустки. Більш того, план по роботі з американськими родинками може зробити безкоштовний коледж реальністю.

У свою чергу The New York Times зазначає, що до 2030 року підвищення Байденом податків для 1% найбагатших платників податків (якщо воно буде прийнято Конгресом) скоротить їх прибуток після сплати податків на 7,7%. Видання вважає, що, як і будь-яке підвищення податків, підйом корпоративного податку знизить економічне зростання - в даному випадку на 1,62% за 10 років, попутно зменшивши кількість робочих місць з повною зайнятістю.

Однак, з іншого боку, чистим ефектом стане збільшення федеральних доходів від \$ 3,3 до \$ 4 трлн за 10 років. І ці гроші підуть назад в економіку.

Відзначимо, що Конгрес повинен розглянути план з розвитку інфраструктури і, відповідно, збільшення податкової бази, влітку 2021 року. Тут варто зазначити, що прогнозує Good Judgment Project поки вважають, що корпоративний податок з ймовірністю близько 75% підвищать в другій половині 2021 року. Хоча навряд чи до бажаних президентом 28%.

Треба розуміти, що обіцянки Джо Байдена влити в американську економіку трильйони доларів зустріли запеклу критику з боку Республіканської партії. Там впевнені, що такі вливання коштів спричинять інфляцію і знецінення долара, а сам Джо Байден хоче побудувати в Америці мало не соціалізм.

Також економічні експерти з республіканського табору вказують, що якщо Дональд Трамп доклав чимало зусиль (і успішно) для повернення виробництва американських компаній в США, то результат податкової політики Байдена може дати рівно зворотний ефект.

У відповідь команда Байдена зробила ефектний маневр: вона ініціювала (за допомогою МВФ) заклик до всіх країн світу встановити мінімальну ставку корпоративного податку. Ось тільки в успіху цього починання є великі сумніви.

Адміністрація Байдена і її союзники роблять розрахунок на те, що грошові вливання в економіку будуть разовою подією, нехай і розтягнутим в часі. Як результат ціни будуть перекалібрувати, промисловість пристосується, а безробіття знизиться. Вже у 2022-му вони очікують бурхливе зростання економіки з інфляцією нижче 3%. Але ті, хто боїться надлишку грошей в економіці (багато консерваторів), вважають, що набагато вище ймовірність реалізації песимістичного сценарію. Оскільки величезні федеральні витрати продовжують циркулювати в економіці, висока інфляція буде розглядатися як нова норма і споживчу поведінку почне відповідно коригуватися.

Попереду, звичайно, бурхливі дебати, - але Сенат, в якому половину місць займають республіканці, можливо, і не дозволить Байдену втілити його амбітний план ...».

Використано матеріали:

<https://www.dsnews.ua/economics/zalez-t-v-bolshoy-karman-kak-bayden-peretasuet-trilliony-s-pomoshchyu-novyh-nalogov-27052021-426301>

Питання:

1. Надайте коротку характеристику макроекономічної політики США в 2021 році ?
2. Які інструменти макроекономічної політики успішно використовує США для забезпечення економічного зростання?
3. Які елементи зовнішньоекономічної політики США сприяють вирішенню задач розвитку країни?

Семінар 13 «Міжнародні інститути координації макроекономічної політики»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. ООН
2. Інститути регулювання міжнародних валютно-фінансових відносин
3. Міжнародний валютний фонд
4. Всесвітній банк
5. Інститути регулювання торгової політики
6. Організація економічного співробітництва та розвитку
7. Неформальні інститути міжнародного регулювання і координації економічних процесів

Координація політики	Policy coordination
Міжнародний валютний фонд	The International Monetary Fund
Всесвітній банк	World Bank
Організація економічного співробітництва та розвитку	Organization of economic cooperation and development
Регулювання валютних відносин	Regulation of currency relations
Експортноорієнтована модель розвитку	Export-oriented development model
Офіційна допомога розвитку	Official development assistance
Структурна перебудова	Structural adjustment
Зростання обсягів зовнішньої торгівлі	Growth in foreign trade
Спеціалізована установа	Specialized institution

Збалансоване зростання	Balanced growth
Добгострокове зростання	Long-term growth
Обслуговування кредитів	Credit service
Гарантування інвестицій	Investment guarantee

2. Обговорення кейсу

«Світовий банк затвердив кредит у \$ 100 млн для малого і середнього бізнесу в Україні в травні 2021 року.

Рада виконавчих директорів Світового банку затвердила надання додаткових коштів в розмірі \$ 100 млн для проекту «Доступ до довгострокового фінансування в рамках боротьби України з наслідками пандемії коронавірусу».

Український державний АТ "Укресімбанк" є позичальником і виконавцем чинного проекту банку. Виділено додаткові кошти фінустанова використовує для надання позик експортноорієнтованим малим і середнім підприємствам (МСП), які постраждали від пандемії COVID-19.

Проект зосереджений на наданні субкредитів з більш тривалим терміном погашення, ніж ті, що зараз пропонуються на ринку.

"Протягом багатьох років Світовий банк підтримує малий і середній бізнес, який повинен стати основою економіки України. Ці нові позики від Укресімбанку створять робочі місця, стимулювати конкурентоспроможність, допоможуть українським компаніям знаходити нових клієнтів за кордоном, збільшувати доходи і сприяти зменшенню рівня бідності в міру виходу України з пандемії", - заявив регіональний директор СБ у справах країн Східної Європи Аруп Банерджи.

Проект на загальну суму в 150 000 000 доларів США впроваджується з літа 2018 року і вже забезпечив істотний позитивний вплив на сектор малого та середнього підприємництва. За проектом профінансовано понад 50 МСП підприємств з усієї України.

Поточний портфель інвестиційних проектів Світового банку в Україні становить близько 3,3 млрд доларів США в рамках 11 інвестиційних проектів і однієї програми заради результатів. Ці інвестиції спрямовані на вдосконалення базових державних послуг і забезпечення потреб простих громадян в таких сферах як водопостачання, каналізація, опалення, електроенергія, енергоефективність, дороги, соціальний захист, освіту та охорону здоров'я, а також розвиток приватного сектора.

... з моменту приєднання України в Групі Світового банку в 1992 році зобов'язання банку перед країною склали понад 13 млрд доларів США в рамках близько 70 проектів і програм».

Використано матеріали:

<https://www.dsnews.ua/economics/svitoviy-bank-zatverdiv-kredit-u-100-mln-dlya-malogo-ta-serednogo-biznesu-31052021-426718>

Питання:

1. Надайте коротку характеристику механізмів сприяння розвитку, які використовують міжнародні організації?
2. Як реалізація проектів МСП буде впливати на економічне зростання?
3. Яким чином оцінюється ефективність подібних кредитів?

Семінар 14 «Механізми міжнародної координації економічних політик країн світу»

План заняття:

1. Розгорнуте обговорення основних положень теми та питань самостійного вивчення:

1. Координування валютно-фінансових процесів
2. Історія світової валютно-фінансової системи
3. Регулювання валютних відносин
4. Надання фінансової допомоги державам-членам МВФ
5. Регулювання банківської діяльності
6. Регулювання інвестиційних процесів
7. Міжнародна координація переміщення трудових ресурсів

2. Обговорення питань.

1. Прокоментуйте тезу міністру фінансів Бельгії - Дідьє Рейндерса: «Валютні курси повинні відповідати різному становищу країн світу з економічної ситуації: сильна валюта в сильній економіці, а не слабка валюта в сильній економіці», - сказав Рейндерс на зустрічі фінрегуляторів G20 і додав, що збалансовані валюти повинні відображати ситуацію зі світовим зростанням

Складено за матеріалами інформаційно-аналітичного порталу Ділова Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://project.ukrinform.ua/news/23482/>

2. Центральний банк ОАЕ найняв лауреата Нобелівської премії з економіки 1999 року Роберта Манделла* для розробки майбутньої фінансової політики. Роберт Манделл стане членом нещодавно сформованої Міжнародної консультативної ради. Крім нього до Ради увійдуть: сер Джон Бонд, який керував впродовж 45 років британським банком HSBC, експлуатуючий Bank of Canada і колишній заступник міністра фінансів Канади - Девід Додж, а також виконавчий віце-президент China Society for Finance and Banking - Джозеф Ям. Міжнародна консультативна рада покликана провести ревізію фінансового сектору ОАЕ після глобальної економічної кризи і відновити активне економічне зростання. «У світі надзвичайно складного і дуже мінливого фінансового ландшафту Центробанк ОАЕ потребує досвіду цієї групи, аби поліпшити фінансову стабільність та стійкість грошей, а також діяльність Центробанку», - йдеться в офіційному повідомленні головної фінансової установи країни. Перше засідання Міжнародної консультативної ради відбулося 11 жовтня 2010 року. На ньому за участі керуючого Центробанку - Султана аль-Сувейді обговорювалися статут і організаційна структура банку.

Питання:

1. Чи можна стверджувати, що створення Міжнародної консультативної ради за ініціативою Центрального банку ОАЕ, є прямим підтвердженням того, що міжнародні валютно-фінансові інститути втрачають роль арбітра та основної регулюючої та координуючої структури на світових фінансових ринках? Обґрунтуйте свою відповідь. Чим, на Вашу думку, викликаний даний факт?

Чому в умовах глобалізації фінансова політика держав починає відігравати все більшу роль?

*професор Роберт Манделл - канадський економіст, отримав у 1999 році Нобелівську премію "за аналіз грошової і фіскальної політики в рамках різних режимів валютного курсу, а також аналіз оптимальних валютних зон". Саме він заклав основи для виникнення євро.

3. Тестування

ЧАСТИНА 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ: ПОНЯТТЯ, ВИДИ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ

Семінар 1 «Соціально-економічні диспропорції та розвиток»

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання відповідей

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*

2. *Самостійно опрацюйте питання:*

1. Держави, що не відбулися
 2. Інтерпретація законів діалектики в економіці
 3. Теоретичне обґрунтування особливостей та джерел розвитку з 50-х років ХХ ст.
 4. Особливий випадок розвитку – прискорення
 5. Система національних рахунків як відображення економічних процесів
 6. Індикатори світового розвитку
3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. МВФ до advanced countries (ACs) відносить території та країни, які мають

- А. найбільш високі показники економічного розвитку
- В. значний військово-технічний потенціал
- С. значні обсяги зовнішньої торгівлі (більше 3% в сумарному обсязі світової торгівлі)
- Д. чисельність населення більш більш 20 млн.чол

2. Згідно методології ООН економічна уразливість держави визначається на підставі індексу, який включає показники

- А. обсягів промислового виробництва, чисельності населення, структури експорту
- В. структури національної економіки, обсягів прямих інвестицій, фінансової заборгованості державного сектору, відсоткових ставок
- С. стабільності сільськогосподарського виробництва та експорту, частки промисловості та сучасних послуг в ВВП, товарної концентрації експорту, чисельності населення
- Д. обсягів промислового виробництва, стабільності сільськогосподарського виробництва та експорту, чисельності населення, структури експорту

3. Засновник загальної теорії розвитку

- А. Кант
- В. Гегель
- С. Ницше
- Д. Вольтер

4. Згідно з Тоффлером темп змін – це

- А. темп змін зростання ВВП
- В. прискорення економічного циклу, яке дозволяє сформувати нову господарську парадигму

- С. рівень змін в житті звичайної людини
- Д. циклічна зміна якісних характеристик економічної системи країни

5. Вторинні фактори економічного розвитку

- А. політичні і соціальні інститути, відносини власності, якість і кількість трудових, матеріальних та фінансових ресурсів, історія соціально-економічного розвитку
- В. політичні і соціальні інститути, релігійні та культурно-ментальні особливості націй і народностей держави, історія соціально-економічного розвитку, фінансовий потенціал національної економіки, природні ресурси
- С. політичні і соціальні інститути, система відносин, що склалися в суспільстві, в тому числі відносини власності, релігійні та культурно-ментальні особливості націй і народностей держави, історія соціально-економічного розвитку
- Д. політичні і соціальні інститути, система відносин, що склалися в суспільстві, релігійні та культурно-ментальні особливості націй і народностей держави, історія соціально-економічного розвитку, обсяг основного капіталу та інвестування в новітні технології

6. СНР відображає ідею

- А. загальної економічної рівноваги в країні, коли спостерігається відповідність (рівність) готівкових ресурсів та їх використання
- В. загальної фінансової та інвестиційної рівноваги в країні, коли спостерігається відповідність (рівність) готівкових ресурсів та їх використання
- С. загальної економічної рівноваги в країні, коли спостерігається відповідність (рівність) власних та залучених фінансових та їх використання
- Д. загальної фінансової рівноваги в країні, коли спостерігається відповідність (рівність) готівкових ресурсів та безготівкових ресурсів

7. Валовий внутрішній продукт

- А. показник, що враховує вартість всього обсягу продукції і послуг у національній економіці, незалежно від місцезнаходження національних підприємств (у своїй країні або за кордоном)
- В. сума первинних доходів, отриманих резидентами даної країни (первинні доходи включають оплату праці, прибуток, доходи від власності, податки на виробництво і імпорт)
- С. показник обсягів внутрішнього виробництва та збуту
- Д. вартість кінцевих товарів і послуг, вироблених резидентами даної країни за певний період часу, у цінах кінцевого покупця

Семінар 2 «Зовнішнє середовище та розвиток»

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Вимірювачі прогресу
 2. Міжнародні формальні та неформальні організації в сфері розвитку
3. *Розв'яжіть тестові завдання.*

1. Виконання цілей та завдань Четвертої міжнародної стратегії розвитку заплановано до

- A. 2015 року
- B. 2020 року
- C. 2012 року
- D. 2018 року

2. Організація, створення якої було ініційовано Ватіканом для протидії поширенню ісламу

- A. масонський орден
- B. конгрегація євангелізації народів
- C. ватиканське бюро католицизму
- D. зібрання християнських народів

3. Податок Тобіна - це податок на

- A. міжнародне переміщення фінансових ресурсів
- B. прибуток транснаціональних корпорацій
- C. прибуток від діяльності міжнародних банків
- D. доходи громадян, що відносяться до найбільш забезпеченої категорії населення

4. Розвиток міжгалузевої торгівлі призводить до зростання прибутковості

- A. надлишкового фактора виробництва і до зниження прибутковості «рідкісного» фактора
- B. «рідкісного» фактора виробництва і до зниження прибутковості надлишкового фактора
- C. матеріального фактора виробництва і до зниження прибутковості інтелектуального фактора
- D. інтелектуального фактора виробництва і до зниження прибутковості матеріального фактора

5. Основні донори фінансових ресурсів

- A. Китай, Японія, Німеччина
- B. Китай, Франція, Італія
- C. Франція, Японія, Німеччина
- D. Канада, Іспанія, Японія

6. Індекс обмеження торгівлі МВФ включає

- A. індекс загального обмеження торгівлі, індекс обмеження внутрішньої торгівлі, індекс обмеження зовнішньої торгівлі
- B. індекс загального обмеження торгівлі, індекс загального обмеження інвестування, індекс загального обмеження руху робочої сили
- C. індекс загального обмеження торгівлі, тарифний індекс обмеження торгівлі, нетарифний індекс обмеження торгівлі
- D. індекс загального обмеження торгівлі, національний індекс обмеження торгівлі, глобальний індекс обмеження торгівлі

4. Підготуйте доповідь.

Семінар 3 «Країни-лідери, ТНК, глобальні міста як чинники розвитку»

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання:*
 1. ТНК як чинник розвитку
 2. Міжнародна допомога розвитку
 3. Проаналізуйте кейс та підготуйтеся до його обговорення.

Семінар 4 «Глобалізація: основні прояви та діалектична двоякість»

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Глобалізація та цивілізації
 2. Переваги та недоліки глобалізації
 3. Проаналізуйте кейс та підготуйтеся до його обговорення.

Семінар 5 «Цивілізація: поняття, класифікації, структуроформуючі елементи, інститути»

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання:*
 1. «Осьовий час»
 2. Авторські класифікації цивілізацій
 3. Функції цивілізації
 4. Еволюція цивілізацій
 5. Модернізація та незахідні цивілізації
- 3. Проаналізуйте кейси та підготуйтеся до обговорення.*

Семінар 6 «Індійська цивілізація: домінуюча ідеологія та економічний розвиток»

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання:
Індія – історія економічного розвитку.*
- 3. Проаналізуйте кейси та підготуйтеся до обговорення.*
- 4. Підготувати доповідь.*

**Семінар 7 «Китайська цивілізація:
домінуюча ідеологія та економічний розвиток»**

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання:
Китай – історія економічного розвитку.*
- 3. Проаналізуйте кейси та підготуйтеся до обговорення.*

**Семінар 8 «Мусульманська (ісламська) цивілізація:
домінуюча ідеологія та економічний розвиток»**

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання:
Історія економічного розвитку країн, в яких домінує мусульманська релігія.*
- 3. Проаналізуйте кейси та підготуйтеся до обговорення.*
- 4. Підготуйте доповідь.*

Семінар 9 «Японська, латиноамериканська, архаїчна цивілізації: домінуюча ідеологія та економічний розвиток»

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінка тестів

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання:
Японія – історія економічного розвитку.*
- 3. Проаналізуйте кейси та підготуйтеся до обговорення.*
- 4. Підготуватися до тестування.*

Семінар 10

Методи контролю: оцінювання групового проекту

Завдання для самостійної роботи:

Підготуватися до захисту групового проекту

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

НАЦІОНАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТА МІЖНАРОДНА РЕГУЛЯТОРНО-КООРДИНАЦІЙНА ПОЛІТИКА

Семінар 11 «Варіативність сучасних макроекономічних політик»

Методи контролю: усне та письмове опитування, спостереження за участю в дискусії

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання:
Інструменти макроекономічної політики*
- 3. Проаналізуйте кейси та підготуйтеся до обговорення.*

Семінар 12 «Міжнародні стратегії розвитку та макроекономічні політики держав-лідерів світової економіки»

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, оцінювання доповіді

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання:
1. Сприяння світовому економічному розвитку
2. Оцінка ефективності стратегій держав-лідерів світової економіки*
- 3. Проаналізуйте кейси та підготуйтеся до обговорення.*
- 4. Підготуйте доповідь.*

Семінар 13 «Міжнародні інститути координації макроекономічної політики»

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії

Завдання для самостійної роботи:

- 1. Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
- 2. Самостійно опрацюйте питання:
1. Історія світової валютно-фінансової системи*

2. Регулювання банківської діяльності
3. Міжнародна координація переміщення трудових ресурсів
3. Проаналізуйте кейси та підготуйтеся до обговорення.

Семінар 14 «Механізми міжнародної координації економічних політик країн світу»

Методи контролю: усне опитування, спостереження за участю в дискусії, тестування, оцінювання доповідей

Завдання для самостійної роботи:

1. *Опрацюйте конспект лекцій та рекомендовану літературу для обговорення теоретичних питань теми на семінарському занятті.*
2. *Самостійно опрацюйте питання:*
 1. Правовий статус іноземних інвестицій
 2. Мігарційна політика ЄС
3. *Підготуйтеся до обговорення дискусійних питань семінарського заняття.*
4. *Підготуйтеся до тестування.*
5. *Підготуйте доповідь.*

Навчальне видання

Чернега Оксана Богданівна
Бочарова Юлія Геннадіївна

Кафедра економіки та міжнародних економічних відносин

МІЖНАРОДНІ СТРАТЕГІЇ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Методичні рекомендації для вивчення дисципліни

Формат 60x84/8. Ум. др. арк.

Донецький національний університет
економіки і торгівлі імені
Михайла Туган-Барановського
50042, Дніпропетровська обл.,
м.Кривий Ріг, вул. Курчатова, 13.
Свідоцтво суб'єкту видавничої
Справи ДК № 4929 від 07.07.2015 р.